

Y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal

**Cynllun Iaith Gymraeg a Baratowyd o dan
Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993**

Cynllun Iaith Gymraeg y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal

Cafodd Cynllun Iaith Gymraeg y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal ei gymeradwyo gan Gomisiynydd y Gymraeg o dan Adran 14 (1) o Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993 ar 15 Chwefror 2013.¹

---

¹ Enw blaenorol y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal oedd y Cyngor Proffesiynau Iechyd. Diweddarwyd y Cynllun Iaith Gymraeg hwn er mwyn adlewyrchu enw newydd yr HCPC a'i gylch gorchwyl newydd wrth reoleiddio gweithwyr cymdeithasol. Er hynny, nid yw'r cynllun wedi'i ddiweddarau wedi cael ei gymeradwyo eto gan Gomisiynydd yr Iaith Gymraeg.

Egwyddor cydraddoldeb

Mae'r Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal wedi ymrwymo i gyflawni ei rwymedigaethau o dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993.

Mae Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal wedi mabwysiadu'r egwyddor y bydd yn trin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal wrth ymgymryd â busnes cyhoeddus yng Nghymru.

Mae'r cynllun hwn yn nodi sut y bydd y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal yn gweithredu'r egwyddor honno wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yng Nghymru.

1. Cyflwyniad

Am y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal (HCPC)

- 1.1 Mae'r Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal (HCPC) yn mabwysiadu'r egwyddor y bydd yn trin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal wrth ymgymryd â busnes cyhoeddus yng Nghymru. Mae'r cynllun hwn yn nodi sut y bydd yr HCPC yn gweithredu'r egwyddor honno wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yng Nghymru.
- 1.2 Mae'r HCPC yn rheolydd statudol ar draws y Deyrnas Unedig, ac fe'i sefydlwyd i amddiffyn y cyhoedd. Er mwyn gwneud hyn, mae'r HCPC yn cadw cofrestr o weithwyr proffesiynol iechyd a gofal sy'n bodloni ei safonau o ran eu hyfforddiant, eu sgiliau proffesiynol, eu hymddygiad a'u hiechyd. Enw blaenorol yr HCPC oedd y Cyngor Proffesiynau Iechyd.
- 1.3 Gelwir gweithwyr proffesiynol ar Gofrestr yr HCPC yn 'gofrestreion' ac mae tua 300,000 ar y Gofrestr, o 16 o broffesiynau gwahanol.
  - Therapyddion celfyddydau
  - Gwyddonwyr biofeddygol
  - Ciropodyddion / podiatryddion
  - Gwyddonwyr clinigol
  - Dietegwyr
  - Dosbarthwyr cymhorthion clyw
  - Therapyddion galwedigaethol
  - Ymarferwyr adrannau llawfeddygol
  - Orthoptwyr
  - Parafeddygon
  - Ffisiotherapyddion
  - Ymarferwyr seicolegwyr
  - Prosthetegwyr / orthotegwyr
  - Radiograffyddion
  - Gweithwyr cymdeithasol yn Lloegr
  - Therapyddion lleferydd ac iaith
- 1.4 Mae'n bosibl y bydd yr HCPC yn rheoleiddio proffesiynau eraill yn y dyfodol. Gellir cael rhestr gyfredol o'r proffesiynau y mae'n eu rheoleiddio ar www.hcpc-uk.org
- 1.5 Mae gan bob un o'r proffesiynau hyn 'deitl a ddiogelir' (mae teitlau a ddiogelir yn cynnwys teitlau fel 'ffisiotherapydd' a 'dietegydd'). Rhaid i unrhyw un sy'n defnyddio un o'r teitlau hyn fod ar Gofrestr yr HCPC. Mae unrhyw un sy'n defnyddio teitl a ddiogelir ond sydd heb gofrestru gyda'r HCPC yn torri'r gyfraith a gellid ei erlyn.
- 1.6 Mae'r Gofrestr ar gael i unrhyw un ei chwilio ar wefan yr HCPC, fel y gall wirio bod eu gweithiwr proffesiynol wedi'i gofrestru.

- 1.7 Gall aelodau o'r cyhoedd godi pryderon am ymddygiad neu gymhwysedd cofrestrai. Gall y HCPC edrych ar y pryderon hyn fel rhan o'i swyddogaeth amddiffyn y cyhoedd. Mae'n edrych ar yr holl bryderon a godir, er mwyn penderfynu a oes angen cymryd camau gweithredu. Gall yr HCPC gynnal gwrandawriad i ystyried yr achos a'r pryderon a godwyd.
- 1.8 Mae'r HCPC wedi'i leoli yn Park House, 184 Kennington Park Road, Llundain, SE11 4BU ac mae'n cyflogi 100 aelod o staff. Nid yw'n rhagweld y bydd ganddo swyddfa yng Nghymru yn y dyfodol agos. Fodd bynnag, mae'r HCPC yn bwriadu dilyn y Ddeddf gan fod yr HCPC yn rheolydd ledled y Deyrnas Unedig.

Sut rydym yn cael ein rhedeg

- 1.9 Cafodd yr HCPC ei greu gan ddeddfwriaeth o'r enw y Gorchymyn Proffesiynau Iechyd a Gofal 2001. Mae'r ddeddfwriaeth hon yn nodi ei swyddogaeth ac yn rhoi ei rym cyfreithiol i'r HCPC. Mae gan yr HCPC Gyngor sy'n pennu'r strategaeth a'r polisi, ac yn sicrhau bod yr HCPC yn cyflawni ei swyddogaeth.
- 1.10 Mae'n rhaid i weithwyr proffesiynol gofrestru gyda'r HCPC cyn eu bod yn cael defnyddio un o'r teitlau a ddiogelir ar gyfer eu proffesiwn. Mae hyn yn golygu na fyddai rhywun sydd wedi cwblhau cwrs mewn, er enghraifft, ffisiotherapi, yn cael ei alw ei hunan yn 'ffisiotherapydd' oni bai ei fod yn cofrestru gyda'r HCPC.

Ein rôl

- 1.11 Mae gan yr HCPC bedair prif swyddogaeth. Mae'n:
- gosod safonau y mae'n rhaid i ymgeiswyr a chofrestreion eu bodloni;
  - cymeradwyo rhaglenni addysg sy'n bodloni ei safonau;
  - cofrestru unigolion sy'n cwrdd â'r safonau hynny;
  - cymryd camau yn erbyn unigolion ar ei Gofrestr nad ydynt yn bodloni'r safonau hynny.

2. Cynllunio a darparu'r gwasanaeth

2.1 Mae'r HCPC yn cydnabod pwysigrwydd darparu gwasanaeth yn newis iaith y cwsmer fel rhan o wasanaeth ansawdd da ac yn cydnabod anghenion diwylliannol ac ieithyddol y cyhoedd Cymraeg. Mae'r HCPC wedi ymrwymo'n llwyr i'r egwyddor y dylai'r Gymraeg a'r Saesneg gael eu trin ar y sail eu bod yn gyfartal.

Polisiau a mentrau newydd

2.2 Gwneir asesiad o effaith debygol unrhyw bolisi neu gynnig newydd ar y Cynllun Iaith Gymraeg. Caiff gallu rhai eraill i ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg ei ystyried hefyd.

2.3 At hyn:

- Rhoddir gwybod i staff sy'n ymwneud â datblygu polisiau'r HCPC am y Cynllun Iaith Gymraeg a'n cyfrifoldebau o dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993. Bydd hyfforddiant hefyd yn eu gwneud yn gyfarwydd â gweithredu, adrodd yn ôl a gwerthuso cynlluniau ar gyfer y Cynllun.
- Bydd y Cyngor yn sicrhau y bydd polisiau a mentrau newydd yn gyson â'r cynllun ac na fyddant yn ei danseilio.
- Bydd y Cyngor yn goruchwyllo'r gwaith o lunio, gweithredu a monitro Cynllun Iaith Gymraeg yr HCPC yn barhaus.

2.4 Bydd y HCPC yn cyhoeddi ac yn dosbarthu canllawiau mewnol yn disgrifio'r mesurau angenrheidiol i weithredu'r Cynllun.

2.5 Bydd yr HCPC yn ymgynghori â Comisiynydd y Gymraeg ymlaen llaw ynglŷn â bwriadau a fydd yn effeithio ar y Cynllun.

2.6 Ni fydd y Cynllun yn cael ei newid heb gymeradwyaeth Comisiynydd y Gymraeg.

Darparu gwasanaeth

2.7 Mae'r HCPC wedi ymrwymo i gyflwyno gwasanaeth dwyieithog yn unol â chynnwys y Cynllun.

Safonau'r gwasanaeth yn Gymraeg

2.8 Mae'r HCPC wedi ymrwymo i ddarparu gwasanaeth o'r un safon uchel yn Gymraeg a Saesneg. Caiff hyn ei ddatgan ar wefan HCPC ac mewn dogfennau allweddol megis ein hadroddiad blynyddol.

Mesurau Cefnogi

2.9 Bydd yr HCPC yn cynnwys manylion am y safonau gwasanaeth o ran darparu Gwasanaeth Iaith Gymraeg yn ei adroddiad blynyddol ac ar ei wefan.

3. Cyfathrebu a'r cyhoedd Cymraeg

- 3.1 Rôl y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal yw diogelu iechyd a lles y bobl sy'n defnyddio gwasanaethau ei gofrestrion ar draws y Deyrnas Unedig.

Mynediad cyhoeddus at y HCPC

- 3.2 Wrth ddarparu gwasanaethau yn unol â chynnwys y Cynllun, bydd yr HCPC yn rhoi blaenoriaeth i'r meysydd gweithredu lle y mae'r cyswllt â defnyddwyr gwasanaethau a'r cyhoedd ar ei fwyaf.
- 3.3 Mae'r HCPC wedi ymrwmo i gynnig gwasanaethau i'r cyhoedd yn yr iaith neu fformat o'u dewis.
- 3.4 Er mwyn cyflawni hyn, bydd yr HCPC yn:
- sefydlu dewis iaith y rhanddeiliad yn gynnar;
  - trefnu i wasanaethau gael eu darparu yn uniongyrchol neu drwy gyfieithydd yn eu dewis iaith;
  - sicrhau bod holl staff yr HCPC yn ymwybodol o Gynllun Iaith Gymraeg yr HCPC a sut y bydd cyfathrebu yn Gymraeg yn cael ei drin a chan bwy;
  - rhoi cyhoeddusrwydd amlwg i'r gwasanaethau sydd ar gael yn y Gymraeg.
- 3.5 Mae'r adran ganlynol yn delio gydag enghreifftiau penodol o bryd y byddai'r Cynllun yn cael ei weithredu.

Cyfathrebu ysgrifenedig a thros y ffôn

- 3.6 Mae'r HCPC wedi ymrwmo i fod yn gallu delio ag ymholiadau ysgrifenedig yn y Gymraeg neu yn Saesneg. Caiff hyn ei ddatgan yn glir ar unrhyw ohebiaeth a fwriedir ei dosbarthu neu ei defnyddio yng Nghymru. Caiff yr ymadrodd 'Correspondence is welcome in English or Welsh/Gallwch ohebu yn Gymraeg neu Saesneg' ei gynnwys wrth droed papur pennawd a llofnodion e-bost. Caiff llythyrau neu negeseuon e-bost yn Gymraeg eu hateb gydag ateb wedi'i lofnodi yn Gymraeg ac o fewn yr un lefelau gwasanaeth â gohebiaeth yn y Saesneg.
- 3.7 Ar gyfer gohebiaeth a dderbynnir yn Saesneg, bydd yr HCPC yn ateb yn awtomatig yn Saesneg os na wneir gofyniad gwahanol.
- 3.8 Ar gyfer cyfathrebu ysgrifenedig a anfonwyd at fwy nag un aelod o'r cyhoedd, pan anfonir yr ohebiaeth ysgrifenedig at unigolion yng Nghymru, yna caiff y wybodaeth hon ei darparu yn y Gymraeg a'r Saesneg.
- 3.9 Nid oes gan yr HCPC staff sy'n siarad Cymraeg yn ei swyddfeydd yn Llundain ar hyn o bryd. Felly ni all ddelio â galwadau ffôn yn yr iaith Gymraeg ar hyn o bryd. Bydd y HCPC yn cynnig y dewis i'r sawl sy'n ffonio i barhau â'r alwad yn Saesneg neu gyflwyno'r ymholiad yn ysgrifenedig.

- 3.10 Bydd yr HCPC yn cyhoeddi canllawiau ar ymdrin â gohebiaeth ysgrifenedig a chyfathrebu dros y ffôn yn Gymraeg, ac yn sicrhau bod yr holl weithwyr yn ymwybodol o'r protocol perthnasol.
- 3.11 Bydd yr HCPC yn monitro'r alwad am ddarpariaeth er mwyn sicrhau y caiff yr opsiwn o fod yn gallu derbyn a delio â galwadau yn Gymraeg o'r cychwyn cyntaf ei ystyried.

Cyfarfodydd Cyhoeddus

- 3.12 Bydd hysbysiadau o gyfarfodydd cyhoeddus yng Nghymru yn ddwyieithog. Bydd hysbysiadau o'r fath yn ei gwneud yn glir y bydd croeso i'r cyhoedd siarad yn Gymraeg neu yn Saesneg. Bydd cyfieithwyr Cymraeg/Saesneg yn bresennol ym mhob cyfarfod cyhoeddus yng Nghymru er mwyn caniatáu am ofyn ac ateb cwestiynau yn y naill iaith neu'r llall. Ar gyfer achosion addasrwydd i ymarfer a gynhelir yng Nghymru, gweler yr adran ar wahân isod.
- 3.13 Bydd yr HCPC yn darparu canllawiau ar gyfer cadeirydd y cyfarfod ar gynnig dewis iaith.
- 3.14 Bydd y papurau ac agendâu yn cael eu cynhyrchu yn ddwyieithog ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus a gynhelir yng Nghymru. Bydd y HCPC hefyd yn defnyddio deunyddiau arddangosfeydd a stondinau arddangos ar gyfer y cyhoedd yn Gymraeg a Saesneg neu'n ddwyieithog.

Cyfieithu

- 3.15 Mae'r HCPC eisoes yn defnyddio cyfieithwyr Cymraeg er mwyn sicrhau safon uchel o wasanaeth i'n siaradwyr Cymraeg. Mae'r HCPC yn rhoi ymrwymiad i barhau i wneud hynny.

Gwefan yr HCPC

- 3.16 Mae'r HCPC yn cyhoeddi tudalennau gwe Cymraeg sy'n egluro swyddogaethau allweddol yr HCPC a sut i gwyno ar ein gwefan. Sef:
- Amdanom
  - Sut i gysylltu â ni
  - Safonau
  - Ein Cofrestr
  - Codi pryder
  - Cynllun Iaith Gymraeg
- 3.17 Caiff datganiadau i'r wasg pan fyddan nhw'n benodol i gynulleidfa Gymreig eu rhoi ar gael yn Gymraeg drwy ystafell y wasg ar y wefan.
- 3.18 Mae cyfieithiadau Cymraeg o gyhoeddiadau'r HCPC yn cael eu cyhoeddi ar y wefan.

3.19 Rydym wedi ymrwymo i gynyddu'r ddarpariaeth ddwyieithog a hygyrchedd ein gwefan a byddwn yn parhau i adolygu a diweddarau'r cynnwys at y diben hwn.

4. Wyneb cyhoeddus y sefydliad

Cyhoeddiadau:

- 4.1 Mae'r HCPC yn cyhoeddi cyhoeddiadau ar gyfer amrywiaeth o ddibenion. Bydd y canlynol ar gael yn Gymraeg a Saesneg:
- Datganiadau i'r wasg (lle mae'r rhain yn ymwneud â materion penodol yng Nghymru)
  - Pwy sy'n rheoleiddio gweithwyr iechyd proffesiynol? (Taflen am reoleiddio iechyd)
  - Sut i fynegi pryder
- Caiff unrhyw gyhoeddiadau a gwybodaeth i'r cyhoedd a gyhoeddir yn y dyfodol eu cyhoeddi yn ddwyieithog yn Gymraeg a Saesneg.
- 4.2 Caiff safonau, canllawiau a deunydd technegol neu arbenigol arall a anelir at weithwyr proffesiynol ac nid yn uniongyrchol at y cyhoedd eu cyhoeddi yn Saesneg. Fodd bynnag, bydd cyfieithiad ar gael ar gais.
- 4.3 Caiff pob cyhoeddiad newydd y mae angen ei gyflwyno'n ddwyieithog ei gyflwyno mewn cyhoeddiad dwyieithog unigol.
- 4.4 Mae pob un o ddogfennau'r HCPC ar gael yn rhad ac am ddim. Fodd bynnag, os codir tâl am gyhoeddiad yn y dyfodol, bydd y copïau Cymraeg a Saesneg neu gopïau dwyieithog o'r cyhoeddiad ar gael am yr un pris.

Hysbysiadau yn y wasg

- 4.5 Bydd yr HCPC yn cyhoeddi datganiadau dwyieithog i'r wasg a datganiadau i'r cyfryngau yng Nghymru, pan fyddan nhw'n ymwneud â materion penodol i Gymru. Caiff cyfieithiadau mewn cynadleddau i'r wasg yng Nghymru eu darparu i newyddiadurwyr.
- 4.6 Mae'n bosibl y bydd adegau pan na fydd yn bosibl trefnu cyfieithiad ar gyfer cyhoeddiad brys i'r wasg cyn iddo gael ei ryddhau, pan fydd hyn yn digwydd, trefnir cyfieithiad cyn gynted â phosibl.

Hysbysebu cyhoeddus

- 4.7 Bydd yr HCPC yn cynnal ymgyrchoedd hysbysebu cyhoeddus ac ymgyrchoedd cyhoeddusurwydd yng Nghymru mewn modd sy'n trin y ddwy iaith ar y sail eu bod yn gyfartal. Yn benodol, bydd yr HCPC yn sicrhau bod hysbysebion sy'n benodol i Gymru yn ddwyieithog yn y cyfryngau canlynol:
- Hysbysebion ar drafnidiaeth gyhoeddus (pan fydd y cludiant cyhoeddus yn unigryw i Gymru)
  - Hysbysebion ar filfyrdau (pan fydd safle hysbysfwrdd yng Nghymru)

- Hysbysebion mewn cylchgrawn/papur newydd (pan fydd y cyhoeddiad wedi'i fwriadu ar gyfer cynulleidfa Gymraeg yn unig neu'n os yw'n argraffiad Cymraeg)

4.8 Bydd yr HCPC yn sicrhau bod unrhyw hysbysebion cyhoeddus a gynhrychir ar gyfer Cymru yn cydymffurfio â'r canllawiau a gynhrychwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg.

5. Addasrwydd i Ymarfer

- 5.1 Mae achosion addasrwydd i ymarfer yr HCPC yn rhan allweddol o'i rôl wrth amddiffyn y cyhoedd. Mae'r adran hon yn cyflwyno cefnogaeth y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal i'r egwyddor yn Neddf yr Iaith Gymraeg 1993 y dylid, wrth weinyddu cyfiawnder yng Nghymru, drin yr iaith Gymraeg a'r iaith Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal.
- 5.2 Dylid nodi bod y trefniadau a nodir yn y Cynllun hwn yn berthnasol i addasrwydd i ymarfer ac i achosion apelio a gynhelir yng Nghymru.

Cefndir

- 5.3 Mae Erthygl 22 (7) o'r Gorchymyn Proffesiynau Iechyd 2001 yn darparu bod rhaid i wrandawiadau addasrwydd i ymarfer a chyfarfodydd cysylltiedig cychwynnol ddigwydd yn y wlad yn y Deyrnas Unedig y mae'r unigolyn cofrestredig wedi ei leoli ynddi. O ganlyniad, os yw cyfeiriad cofrestredig cofrestrai yng Nghymru, yna mae'n rhaid i unrhyw wrandawriad neu gyfarfod cychwynnol ddigwydd yng Nghymru. Yn ogystal â hyn, mae'n rhaid i wrandawriad apêl cofrestru ddigwydd yng Nghymru hefyd os bydd yr apelydd yn byw yno.
- 5.4 Clywir gwrandawiadau addasrwydd i ymarfer gan banel o dri o bobl sy'n cynnwys aelodau cofrestredig ac aelodau llebyg. Wrth wneud penderfyniadau am gyfansoddiad paneli mae'n bwysig bod un aelod o'r panel yn dod o'r un proffesiwn â'r cofrestrai. Mae rhai o'r proffesiynau hyn yn gymharol fach o ran maint. Felly, mae'n bwysig y rhybuddir yr HCPC pan fydd cofrestreion neu achwynyddion eisiau cynnal gwrandawriad yn Gymraeg fel y gellir gwneud y trefniadau priodol.
- 5.5 Mae'r Cynllun hwn yn nodi'r trefniadau y mae'r HCPC wedi'u sefydlu i sicrhau y perchir yr egwyddor a ymgorfforwyd yn Neddf yr Iaith Gymraeg 1993 ac y caiff achosion yn y Gymraeg eu cynnal yn deg ac y cânt eu rheoli'n effeithiol.

Rheoli achosion

- 5.6 Er mwyn sicrhau bod y cymorth priodol ar gael ar gyfer cynnal achos yn y Gymraeg, caiff y partïon neu'r rhai sy'n cynrychioli eu hannog i roi gwybod i'r Cyngor cyn gynted â phosibl am eu dymuniad i ddefnyddio'r Gymraeg.
- 5.7 Pan fydd yn bosibl caiff unrhyw barti neu dyst ddefnyddio'r Gymraeg neu gellir ei defnyddio mewn unrhyw ddogfen y gellir ei rhoi gerbron y panel, caiff y partïon neu eu cynrychiolwyr eu hannog i ddweud wrth yr HCPC am y ffaith honno cyn gynted ag y bo modd fel y gellir gwneud trefniadau priodol ar gyfer rheoli achos.
- 5.8 Ni ddylai ddarparu'r wybodaeth hon gael ei ohirio oherwydd nad oes gan barti wybodaeth derfynol neu fanylion ynghylch y defnydd o'r Gymraeg yn yr achos.
- 5.9 Bydd cael gwybod yn y camau cynharaf o'r achos ei bod yn bosibl y defnyddir y Gymraeg yn helpu i reoli'r achos yn fwy effeithiol. Fodd bynnag, pan ddaw

gwybodaeth fanylach ar gael dylid ei phasio ymlaen i'r Cyngor. Mae hyn yn cynnwys manylion:

- unrhyw un sy'n dymuno rhoi tystiolaeth ar lafar yn y Gymraeg,
- unrhyw ddogfennau neu gofnodion yn Gymraeg y mae'r parti yn disgwyl eu defnyddio.

Cyfarfodydd rhagarweiniol

- 5.10 Mewn unrhyw gyfarfod rhagarweiniol y mae'n ei gynnal, bydd y Panel yn cymryd y cyfle i ystyried a ddylid rhoi cyfarwyddiadau ar gyfer rheoli'r achos. Mae hyn yn cynnwys cynnig dewis iaith i'r partïon neu'u cynrychiolwyr.
- 5.11 I gynorthwyo'r panel, dylai'r partïon neu eu cynrychiolwyr dynnu sylw at y posibilrwydd y caiff y Gymraeg ei defnyddio yn yr achos, hyd yn oed pan fydd y wybodaeth hon eisoes wedi'i darparu i'r HCPC.
- 5.12 Mewn unrhyw achos pan fydd parti eisoes wedi rhoi gwybod i'r HCPC ei bod yn bosibl y defnyddir y Gymraeg yn yr achos, pryd bynnag y bo'n bosibl, dylid cadarnhau hyn neu beidio (yn ôl yr achos) yn y cyfarfod rhagarweiniol.

Cyfieithwyr ar y pryd

- 5.13 Os bydd angen cyfieithydd ar y pryd i gyfieithu tystiolaeth o'r Saesneg i'r Gymraeg neu o'r Gymraeg i'r Saesneg, bydd y panel yn penodi cyfieithydd ar y pryd. Pryd bynnag y bo'n bosibl, ac oni bai bod natur yr achos yn galw am ryw fath arall o arbenigedd ieithyddol, caiff y cyfieithwyr eu dewis o restr o gyfieithwyr a gymeradwywyd gan y Llysoedd.

Llwon a chadarnhadau

- 5.14 Pan fydd tystion yn cael eu galw yn ystod gwrandawiadau, bydd y swyddog gwrandawiadau sy'n gweinyddu'r llw neu'r cadarnhad yn eu hysbysu y gallant ddewis i dyngu llw neu gadarnhau yn y Gymraeg neu yn Saesneg.

6. Gweithredu a monitro'r cynllun

Staff a'u Cyfrifoldeb

- 6.1 Er mai'r Prif Weithredwr sy'n gyfrifol yn y pen draw am ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg, y Rheolwr Polisi fydd yn goruchwyllo'r gwaith o weithredu'r Cynllun o ddydd i ddydd.
- 6.2 Bydd y Rheolwr Polisi, gyda chymorth y gweithlu Cydraddoldeb ac Amrywiaeth, yn sicrhau bod pobl sy'n ymwneud â recriwtio a hyfforddi yn ymwybodol o'u rhwymedigaethau dan y Cynllun Iaith Gymraeg.
- 6.3 Mae pob rheolwr yn gyfrifol am weithredu'r agweddau hynny ar y Cynllun sy'n berthnasol i'w hadrannau.
- 6.4 Er mwyn sicrhau effeithiolrwydd ein Cynllun Iaith Gymraeg, rhoddir gwybod i staff am ofynion y Cynllun a'i oblygiadau ar weithgareddau dydd i ddydd.

Hyfforddiant galwedigaethol yn y Gymraeg

- 6.5 Bydd unrhyw berson sy'n rhyngweithio gyda'r cyhoedd ac sy'n dymuno dysgu Cymraeg yn cael eu hannog a'u cefnogi i wneud hynny gan yr HCPC yng nghydestun eu nodau a'u hamcanion cyffredinol a rhai'r sefydliad.

Recriwtio yng Nghymru

- 6.6 Bydd yr HCPC yn nodi a oes unrhyw swyddi lle mae'r gallu i siarad Cymraeg yn hanfodol neu'n ddymunol ac yn nodi lefel y medrusrwydd angenrheidiol. Caiff hyn ei adlewyrchu mewn disgrifiadau swydd a manylebau person yn unol â hynny.
- 6.7 Wrth recriwtio gweithwyr y mae Cymraeg rhugl yn ofyniad hanfodol ar eu cyfer bydd yr hysbysebion yn Gymraeg yn unig. Pan fydd y gofyniad yn ddymunol, bydd hysbysebion recriwtio ym mhapurau newyddion y Deyrnas Unedig a phapurau newyddion Cymru'n ddwyieithog.

Contractwyr trydydd parti

- 6.8 Rhoddir gwybod i'r holl gontractwyr trydydd parti am Gynllun Iaith Gymraeg yr HCPC ac am unrhyw rwymedigaethau penodol. Pan fydd y gwaith yn cynnwys cyfathrebu yng Nghymru, bydd unrhyw gytundeb trydydd parti yn cynnwys cyfeiriad at Gynllun Iaith Gymraeg yr HCPC, ac yn nodi'r gwasanaeth sydd ei angen yn y Gymraeg. Tynnir sylw penodol trydydd partiön at y rhannau penodol o'r cynllun y bydd disgwyl iddynt eu rhoi ar waith.
- 6.10 Caiff perfformiad yn erbyn contract ei fonitro yn erbyn cydymffurfiaeth.

Amserlen a thargedau

6.11 Rhoddir amserlen a thargedau ar gyfer gweithredu ein Cynllun yn ein cynllun gweithredu (Atodiad A).

Monitro'r Cynllun

6.12 Bydd yr HCPC yn paratoi adroddiadau cynnydd mewnol ynglŷn â gweithredu'r Cynllun ac yn eu cyflwyno i'r grŵp monitro'n flynyddol (Cyngor yr HCPC).

6.13 Bydd yr HCPC yn derbyn adroddiad cydymffurfiaeth blynyddol a fydd yn:

- Mesur a yw'r HCPC yn cydymffurfio â'r Cynllun;
- mesur a yw'r Cynllun yn cael ei reoli'n briodol;
- dadansoddi ei berfformiad ar lefel adrannol a chorfforaethol, er mwyn sicrhau cysondeb;
- asesu ac ystyried prif themâu o ran gweithredu'r cynllun;
- cydnabod unrhyw wendidau sylfaenol, a sefydlu cynllun gweithredu a fydd yn cynnwys amserlen i ddelio â nhw.

6.14 Anfonir copi o'r adroddiad hwn at Gomisiynydd y Gymraeg bob blwyddyn. Yn nhrydedd flwyddyn gweithredu'r Cynllun bydd yr HCPC yn paratoi adroddiad gwerthuso cynhwysfawr a fydd yn asesu ac yn mesur perfformiad gweithredu'r Cynllun ers ei ddechrau. Bydd yr adroddiad hwn yn:

- cynnig trosolwg a dadansoddiad thematig o'r cydymffurfiaeth a'r perfformiad dros dair blynedd gyntaf y Cynllun (o ddau safbwynt, darparu gwasanaeth a rheoli'r Cynllun); ac yn
- amlinellu blaenoriaethau ar gyfer y tair blynedd nesaf, ynghyd ag amserlen ddiwygiedig ar gyfer gweithredu'r mesurau yn y Cynllun.

6.15 Ar ôl i'r blaenoriaethau ar gyfer y tair blynedd nesaf gael eu nodi ac amserlen ddiwygiedig ei chynhyrchu, bydd yr HCPC yn diwygio ac yn diweddarau'r Cynllun laith Gymraeg.

6.15 Caiff adroddiad cryno ei bostio ar wefan yr HCPC.

7. Cyhoeddusrwydd i'r Cynllun

7.1 Bydd yr HCPC yn rhoi cyhoeddusrwydd i'w Gynllun Iaith Gymraeg i'r cyhoedd ac i randdeiliaid eraill drwy:

- bostio ar wefan yr HCPC;
- cyhoeddi Datganiad i'r wasg (dwyieithog);
- rhoi gwybod i'r holl grwpiau rhanddeiliaid perthnasol megis cyrff proffesiynol, cyflogwyr a chymdeithasau cleifion am y Cynllun.

Gwella'r Cynllun

7.2 Mae'r HCPC yn croesawu gwelliannau i'r Cynllun. Dylai'r holl sylwadau neu awgrymiadau gael eu cyfeirio at yr Adran Polisi a Safonau (Cynllun Iaith Gymraeg) a byddan nhw'n cael eu hystyried fel rhan o'r broses fonitro.

7.3 Caiff pob cwyn ynglŷn â gweithredu'r Cynllun ei harchwilio a bydd y camau a gymerwyd yn cael eu hamlygu yn yr adroddiadau blynyddol a'r datganiadau ariannol a gyhoeddir gan y Cyngor. Caiff cwynion eu derbyn yn y Gymraeg ac yn Saesneg a byddan nhw'n cael eu trin yn ôl yr un amserlen.

7.4 Gellir anfon cwynion at y cyfeiriad canlynol:

Rheolwr Gwasanaethau Cwsmeriaid
Y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal
184 Kennington Park Road
Llundain
SE11 4BU

Atodiad 1: Cynllun gweithredu

Mae'r amserlenni a roddir yn y cynllun gweithredu hwn yn seiliedig ar chwarteri'r flwyddyn ariannol (a ddangosir gan Ch ac wedyn y chwarter perthnasol).

		Amserlen	Arweinydd
1	Ymgynghoriad ar y Cynllun Iaith Gymraeg am 12 wythnos.	Ch3 2010	Rheolwr Polisi
2	Y Cynllun Iaith Gymraeg yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor	Ch4 2010	Rheolwr Polisi
3	Cynllun Iaith Gymraeg yn cael ei gymeradwyo gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg	Ch2 2011	Rheolwr Polisi
4	Cyhoeddi'r Cynllun terfynol ar wefan yr HCPC yn yr adran Gymraeg	Ch2 2011	Rheolwr Polisi a Rheolwr y We
5	Darparu hyfforddiant i'r holl staff ar y Cynllun	Ch1 2011	Rheolwr Polisi
6	Sicrhau bod polisïau sefydliadol yn adlewyrchu ein hymrwymiad o dan Gynllun yr Iaith Gymraeg.	O Ch2 2011 ymlaen	Rheolwr Polisi gyda Thasglu Cydraddoldeb ac Amrywiaeth
7	Cynnwys Cynllun yr Iaith Gymraeg yn y cynlluniau ar gyfer sefydlu gweithwyr	Ch3 2011	Rheolwr Polisi a Chyfarwyddwr Adnoddau Dynol
8	Gweithio gyda'r asiantaeth cyfieithu Cymraeg ar y safonau ar gyfer cyfieithu datganiadau i'r wasg	Ch3 2011	Rheolwr y Wasg a Chysylltiadau Cyhoeddus
9	Cynhyrchu deunyddiau arddangos a gwybodaeth ddwyieithog i'r cyhoedd	Ch3 2011 ymlaen	Cyfarwyddwr Cyfathrebu i'w oruchwylio
10	Rhoi datganiadau i'r wasg yn Gymraeg	Ch3 2011 ymlaen	Rheolwr y Wasg a Chysylltiadau Cyhoeddus
11	Diweddarau adran Gymraeg gwefan yr HCPC	Ch3 2011 ymlaen	Rheolwr y We
12	Asesu a gwerthuso perfformiad o ran gweithredu'r Cynllun. Darparu diweddariadau blynyddol.	Ch3 2012	Rheolwr Polisi gyda Thasglu Cydraddoldeb ac Amrywiaeth
13	Cynllun Iaith Gymraeg diwygiedig yn cael ei gymeradwyo gan Gomisiynydd y Gymraeg	Ch1 2013	Rheolwr Polisi
14	Adolygu a diweddarau'r Cynllun fel rhan o adolygiad 3 blynedd	Ch3 2014	Rheolwr Polisi gyda Thasglu Cydraddoldeb ac Amrywiaeth

